

АРГАНІЗАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫЯ АСПЕКТЫ ВЫКАРЫСТАННЯ НЕМАТЭРЫЯЛЬнай КУЛЬТУРнай СПАДЧЫНЫ Ў МУЗЕЙнай І ТУРЫСТЫЧнай ДЗЕЙНАСЦІ

Гамзовіч Р. С.,

грамадскі эксперт па ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны

Па выніках аналізу існуючага вопыту могуць быць сфармуляваны пэўныя прапановы па павышэнню эфектыўнасці работы з нематэрыяльнай культурнай спадчынай у музейнай і турыстычнай дзейнасці.

Прапановы па выкарыстанню НКС у музейнай дзейнасці:

1. Калі ў рэгіёне, гісторыю і культуру якога адлюстроўваюць матэрыялы гісторыка-краязнаўчага музея, узяты пад ахову элемент нематэрыяльнай культурнай спадчыны, ён павінен быць адлюстраваны ў экспазіцыі дадзенага музея. Гэта ж натуральнае сведчанне жывой этнічнай культуры, якім ганарацца жыхары гэтага рэгіёна.

2. Дзейнасць музея па ахове НКС пажадана паставіць на комплексную аснову: працаваць не толькі з устаноўмі культуры, але і адукацыі, аддзелам па справах моладзі, турызму, зацікаўленымі грамадскімі арганізацыямі, краязнаўцамі. Калі ў раёне некалькі элементаў НКС, праводзіць пасяджэнні пры ўдзеле прадстаўнікоў розных арганізацый, размеркаваўшы кірункі дзеянняў па захаванню гэтых элементаў.

3. Выкарыстоўваць інфармацыю, медыяматэрыялы пра традыцыйныя веды і практыкі ў дзейнасці экскурсаводаў (не толькі ў экскурсіях у музеі, але і выязджаць разам з турыстамі ў тую ці іншую вёску, каб мець зносіны з захавальнікамі традыцыі).

4. Музей павінен быць мабільным, актыўным, выкарыстоўваць у сваёй дзейнасці інтэрактыўныя формы абслугоўвання наведвальнікаў. Асабліва гэта датычыцца прэзентацыі НКС у музейнай прасторы.

5. Ствараць умовы захавальнікам народнай культуры для знаёмства з тымі экспанатамі музея, якія страчаны ў жывой традыцыі, але іх можна аднавіць па ўзрэх, якія захоўваюцца ў музеі.

6. Актыўна папулярываваць экспанаты музея, якія датычацца НКС, сярод мясцовага насельніцтва, вызначаць іх каштоўнасць у гістарычнай памяці рэгіёна, пабуджаць да перадачы ў музей экспанатаў пры пагрозе іх знішчэння (праз раённыя СМІ, у школах, сярод наведвальнікаў, на святах вёсак і іншых мерапрыемствах, арганізуюць для гэтай мэты асобныя акцыі музея).

7. Падтрымліваць і папулярызаваць захавальнікаў традыцыі, арганізоўваючы выставы, продаж праз кіёск рамесных вырабаў або буклетаў пра НКС, паштовак і інш. Дарэчы, гэта будзе прыцягваць наведвальнікаў, а для ўязднага турызму забяспечыць рэкламу музея.

Прапановы на выкарыстанню НКС у турыстычнай дзейнасці:

1. Уключыць элементы НКС у турыстычныя маршруты.

2. Сфарміраваць праграмы з наведваннем носьбітаў традыцый.

3. Захоўваць этычныя нормы паводзін у зносінах з носьбітамі падчас сустрэчы з імі, а таксама падчас абрадаў, якія яны праводзяць, выкананне імі традыцыйных дзеянняў. Паведамляць пра гэтыя нормы турыстам падчас экскурсіі.

4. Фарміруючы асобны экскурсійны маршрут, прысвечаны НКС, выкарыстоўваць прынцып культурнага кластара (знаёмства з прыродным і гісторыка-культурным асяроддзем, наведванне музеяў, выстаў, іншых культурных і адукацыйных устаноў, якія звязаны з НКС).

5. Распрацоўваць інтэрактыўныя формы ўзаемадзеяння разам з носьбітамі традыцыі і экспертамі, каб знаёмства з НКС засталася ў памяці і было зразумелым.

6. Актыўна выкарыстоўваць базу даных сайта «Жывая спадчына Беларусі» (<http://livingheritage.by>), які вядзе Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», парады экспертаў НКС, інфармацыю ў СМІ пра той ці іншы элемент НКС, што захоўваецца ў вашым рэгіёне.

7. Клапаціцца пра падрыхтоўку экскурсаводаў, якія будуць распавядаць у турах пра НКС. У гуртках экскурсаводаў – выхоўваць цікавасць дзяцей і моладзі да такой працы, сярод дзеючых экскурсаводаў – наладзіць навучанне і кансультацыі.

8. Захоўваць інтэлектуальныя правы носьбітаў традыцыі і іх права на матэрыяльную падтрымку ад турыстычнай дзейнасці. Пры гэтым не дапускаць празмернай камерцыялізацыі НКС.